

Afgørelser – Reg. nr.: 04640.00

Fredningen vedrører: Kragelund Mose

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 28-01-1969, 30-09-1977

Fredningsnævnet 27-02-1968

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET>

28/1-1969

a f

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

År 1969, den 28. januar, afsagde Overfredningsnævnet følgende

k e n d e l s e

i sagen nr. 1967/68 om fredning af et areal af Kragelund Mose i Bov sogn.

I den af fredningsnævnet for Åbenrå amtsrådsreds den 27. februar 1968 afsagte kendelse hedder det:

"I forbindelse med en af afvandingskommissionen for Åbenrå amtsrådsreds behandlet afvandings sag vedrørende afvanding af Kragelund Mose og regulering af Rødebæk i Bov sogn blev rejst spørgsmål om fredning af visse arealer i nævnte mose, nemlig dels et lyngbevokset areal midt i det tidligere moseområde, hvori fandtes spor af tørvekulsmiler, dels en mindre bevoksning af bævreasp. I et afvandings møde den 10. juni 1958 fremlagdes en skrivelse af 15. maj 1956 fra Naturfredningsrådet, hvori bl. a. udtales, at mosen allerede i den grad er opdyrket, at der kun knytter sig meget ringe naturhistoriske interesser til dens bevarelse i dens nuværende tilstand, men rådet henstiller dog, at den ovennævnte bevoksning af bævreasp lades urørt, og at en lille sø samt vandhuller hidrørende fra tørvegravning ligeledes lades urørt. I samme møde fremlagdes imidlertid tillige en skrivelse af 7. juni 1958 fra Danmarks Naturfredningsforenings lokal-komite for Åbenrå amt, hvori bl. a. udtales, at der 3 steder på arealet findes ca. 100 år gamle tørvekulsmiler, som komiteen finder fredningsværdige. Endvidere henvises der til, at området på

grund af sit rige dyre- og planteliv, derunder sjældne fuglearter som f. eks. urfugle, regnsøver og blå kærhøg, bør bevares i sin nuværende tilstand.

Under et den 8. august 1958 afholdt møde og besigtigelse konstaterede nævnet, at der flere steder på det omhandlede areal fandtes dybe huller med rester af tørvekul, og der var enighed om, at det område, der i givet fald skulle fredes, udgør et areal på ca. 5 ha.

På grund af den usikkerhed, der var konstateret med hensyn til, om fredningssag burde rejses, stod sagen i bero de følgende år, men ved skrivelse af 26. juni 1963 rejste Danmarks Naturfredningsforening påny sagen overfor nævnet med begæring om, at der i medfør af naturfredningslovens § 2 rejses fredningssag med hensyn til det uopdyrkede moseområde, på hvilket milerne er beliggende, idet der i skrivelsen henvises til, at kulmilerne har betydelig kulturhistorisk interesse.

Den i skrivelsen formulerede fredningspåstand er sålydende:

Området må ikke bebygges. Boder, skure, master og andre skæmmende indretninger må ikke opstilles.

Opdyrkning må ikke foretages, ligesom arealerne ikke må tilplantes med træer eller buske.

Der må i det hele ikke foretages indgreb, der vil kunne ændre den eksisterende plantevækst. Dog kan der på fredningsnævnets foranstaltning foretages fjernelse af selvsåede træer.

Terrænformerne må ikke ændres og affald må ikke henkastes i området. Eventuelt tilstedeværende større sten må ikke fjernes. Eksisterende veje og stier må ikke udvides og deres forløb må ikke ændres. Gravning i forbindelse med videnskabelig undersøgelse kan dog finde sted.

Afvanding og udgrøftning må ikke finde sted, og der må ikke foretages indgreb, der kan bevirke ændringer i de i området eksisterende småsøer.

Påtaleret tillægges naturfredningsnævnet og Danmarks Naturfredningsforening.

Fredningssagens rejsning blev tilkendegivet de daværende lodsejere ved skrivelse af 24. juli 1963 og bekendtgjort i Statstidende for den 24. juli 1963.

Under et den 16. september 1963 afholdt møde i nævnet foretoges påny besigtigelse bl. a. til fastlæggelse af grænserne for det areal, som fredningen burde omfatte.

Følgende myndigheder var repræsenteret:

Bov sogneråd, Åbenrå amtsråd, Statens jordlovsudvalg samt Åbenrå amts vej- og vandinspektorater.

Endvidere var Danmarks Naturfredningsforening og lods-ejerudvalget for afvandingen af Kragelund Mose repræsenteret, hvorhos 2 lodsejere var mødt.

Det konstateredes, at arealet henligger i lyng og med anden bevoksning i et område, hvor kultiveringen i øvrigt er fuldstændig gennemført, således at alle tilstødende arealer nu udnyttes som landbrugsjord.

Det oplystes, at en del af det uopdyrkede moseområde var overtaget af Statens jordlovsudvalg.

Repræsentanten for jordlovsudvalget udtalte, at fredningspåstanden er så omfattende, at der må påstås en erstatning svarende til arealets værdi. De mødte private lodsejere tilsluttede sig denne udtalelse. Lodsejerne fremhævede tillige, at de må forlange at blive friholdt for de arealerne påhvillende afvandingsbidrag. For så vidt de anførte synspunkter måtte blive efterkommet, havde de ikke i øvrigt noget mod fredningen at

indvende.

Sognerådets repræsentant udtalte, at sognerådet ikke ville udtale sig imod fredningen, og at sognerådet i givet fald ville være villig til at overtage ejendomsretten til det fredede areal.

I et møde den 12. november 1966 blev fredningsområdets udstrækning drøftet, idet østgrænsen blev bestemt således, at den mod øst udgøres af en under anlæg værende udstykningsvej, og således at nordgrænsen blev bestemt af en i retning øst-vest gående markvej, der danner grænse mellem parcel 52/2 kortblad 9 Kragelund nord for vejen og parcellerne 82/14, 87/25 og 81/10 kortblad 9 Kragelund syd for vejen.

Jordlovsudvalgets repræsentant nedlagde påstand om en erstatning stor 1.200 kr. pr. ha, idet han henviste til, at tilsvarende arealer lige øst for fredningsområdet nu er kultiveret og kan betragtes som god landbrugsjord. Han bemærkede derhos, at den anførte erstatningspåstand fremsættes, uanset om arealet skal forblive i udvalgets eje eller om det skal afstås til en anden ejer.

I mødet forelå en skrivelse af 2. december 1964 fra Naturfredningsrådet, hvori udtales, at rådet efter forhandling med Nationalmuseet må anse fredningen af de i sagen omtalte kulmiler i Kragelund mose for at være af væsentlig interesse i undervisningsmæssig og videnskabelig henseende, jfr. naturfredningslovens § 12, stk. 1. Rådet kan varmt anbefale, at sagen fremmes. Man skal yderligere pege på den lille bævreaspelund, som professor C. A. Jørgensen i sin tid fik optaget i frednings-sagen. Man er fra rådets side fortsat interesseret i, at også denne bævreaspelund fredes, uanset at nævnet på et senere tidspunkt ved en forhandling med en repræsentant for Danmarks Natur-

fredningsforening har ladet lunden udgå af fredningsforslaget.

I samme møde udtalte magister Jørgen Jensen som repræsentant for Danmarks Naturfredningsforening, at området må anses for fredningsværdigt, og at han havde konstateret, at kulmilerne var intakte. Han udtalte endvidere, at man kan bortse fra fredning af bevoksningen af bævreaspe, som ligger udenfor området.

I et møde den 19. november s. å. med de tre private lodsejere, gårdejerne Chr. Konstmann, Marco Thaysen og Andreas Jepsen, alle af Kragelund, nedlagde disse lodsejere erstatningspåstande svarende til den fra jordlovsudvalgets side nedlagte og var med denne erstatning villige til at afstå deres parceller til staten.

Efter nævnets nærmere undersøgelser bestemmes, at grænserne for området vil være at fastlægge således:

Mod nord og øst som i mødet den 12. november 1966 bestemt.

Mod syd langs sydskellet af parcellerne 81/10, 87/25, 69/18 og 35/18 kortblad 9 Kragelund.

Mod vest langs vestskellet af parcel 35/18 samme kortblad.

I henhold til skrivelse af 14. februar 1968 fra amtslandinspektøren i Åbenrå og ifølge meddelelse fra landsretssagfører Svane, Padborg, er det oplyst, at de fredede arealers størrelse og matrikulære betegnelse er følgende:

M. Chr. Thaysen	1,1730 ha parcel nr. 15 kortblad 9 del af art 32 Kragelund,
Andreas Jepsen	0,8000 ha parcel nr. 35/18 kortblad 9 del af art 52 Kragelund,
Chr. Konstmann	1,2710 ha parcel nr. 69/18 kortblad 9 del af art 144 Kragelund,

Bov sognekommune 0,5080 ha parcel nr. 87/25 kortblad 9 del af
art 35 Kragelund,

Statens Jordlovs-

udvalg 5,7420 ha parcel nr. 81/10 og 82/14 kort-
blad 9 del af art 191 Kragelund.

Grænsen for det areal, som ønskes pålagt de ovenfor
anførte fredningsbestemmelser er i øvrigt indlagt på et nær-
værende kendelse vedhæftet kort.

Ved skrivelse af 10. november 1967 har Bov sogneråd
meddelt nævnet, at rådet har vedtaget at overdrage det Bov
kommune tilhørende areal vederlagsfrit til ministeriet for
kulturelle anliggender dog uden udgift for kommunen.

Nævnet skal udtale, at det efter de foreliggende sag-
kyndige erklæringer og efter nævnets bedømmelse må anses for
velmotiveret, dels af hensyn til kulmilerne, dels af hensyn
til områdets dyre- og planteliv, at bevare moseområdet i sin
nuværende tilstand, hvorved henses til, at der for så vidt
angår det Jordlovsudvalget tilhørende areal ikke bliver tale
om nogen reel udgift for statskassen.

Efter det således anførte findes den nedlagte fred-
ningspåstand at burde tages til følge.

Når henses til omfanget af den påtænkte fredning og
til det ovenfor anførte tilbud fra Bov kommune samt til, at
Jordlovsudvalget som repræsentant for Landbrugsministeriet
har ejendomsret til ca. halvdelen af arealet, finder nævnet
det rimeligt, at det samlede areal i forbindelse med frednin-
gens gennemførelse overdrages til ministeriet for kulturelle
anliggender.

Idet de nedlagte erstatningspåstande efter de forelig-
gende oplysninger, derunder arealernes ansættelse til grund-

værdi, findes rimelige vil disse være at tage til følge.

Der tillægges herefter på basis af 1.200 kr. pr. ha
gårdejer M. Chr. Thaysen 1.407,60 kr.

gårdejer Andreas Jepsen 960 kr.

gårdejer Chr. Konstmann 1.525,20 kr., og

Statens Jordlovsudvalg 6.890,40 kr.

alt at forrente med 6 % årlig rente fra 1. januar 1967 at regne til betaling sker og at udrede som nedenfor anført.

Nærværende kendelse vil i medfør af naturfredningslovens § 19 stk. 3 være at indbringe for Overfredningsnævnet, Nyrops-
gade 22, 4. sal, København V. Dette fritager dog ikke den eller dem, der måtte have indsigelse at fremsætte vedrørende kendelsen, for selv at indbringe denne inden ankefristens udløb for Overfredningsnævnet."

Konklusionen er sålydende:

"Parcel 69/18, del af art. nr. 144,
parcel 15, del af art. nr. 32,
parcel 82/14 og 81/10, del af art. nr. 191,
parcel 87/25, del af art. nr. 35,
parcel 35/18, del af art. nr. 52,
alt Kragelund, Bov sogn,

underkastes fredning i overensstemmelse med den af Danmarks Naturfredningsforening nedlagte påstand.

I erstatning betales til lodsejerne de ovenfor anførte beløb, at forrente med 6 % årlig rente fra 1. januar 1967 at regne til betaling sker.

Af erstatningsbeløbene udredes 3/4 af statskassen og 1/4 af Åbenrå amtsfond og den i amtsrådskredsen beliggende købstad-kommune efter folketal i henhold til den senest offentliggjorte folketælling."

Sagen er i medfør af naturfredningslovens § 19, stk.3, forelagt Overfredningsnævnet, som den 13. juni 1968 har besigtiget det omhandlede areal og har forhandlet med repræsentanter for Bov kommune, Åbenrå amtsråd, Danmarks Naturfredningsforening og fredningsnævnet.

Fra Overfredningsnævnets side udtaltes under besigtigelsen, at det formentlig i tilfælde af fredningssagens stadfæstelse ville være mere praktisk, om arealerne blev overtaget af sognerådet end af ministeriet for kulturelle anliggender.

Bov kommune bekræftede sin villighed til at overtage de fredede arealer, som lodsejerne over for fredningsnævnet har erklæret at ville afstå for de dem tilkendte erstatningsbeløb. Man fandt det fra lokal side ikke urimeligt, om dette areal henlå til erindring om den tidligere naturtilstand i det nu i øvrigt opdyrkede område.

Overfredningsnævnet har, forinden endelig beslutning blev truffet, fundet det rimeligt at indhente nærmere oplysninger, særlig i spørgsmålet om de inden for fredningen værende tørvekulsmiler. På Overfredningsnævnets forespørgsel har Nationalmuseet i en erklæring af 13. september 1968 udtalt følgende:

"Tørvekulsmilerne i Kragelund Mose må betragtes som en stor sjældenhed. Man har nok fra litteraturen kendt til kulproduktion gennem brænding af tørv, men her i Kragelund Mose er man for første gang stillet overfor pladsen, hvor denne kulproduktion har fundet sted. I betragtning af den intensive udnyttelse som tørvemoserne har været genstand for i dette århundrede, altså efter at tørvekulsproduktionen er gået af brug, er det meget tvivlsomt om sådanne miler findes bevaret andre steder. Nationalmuseet kan derfor, som det vil forstås, kun

anbefale, at de her bevarede spor efter en gammel nu ganske glemte form for brændselsproduktion sikres mod tilintetgørelse."

Overfredningsnævnet har herefter besluttet at stadfæste fredningsnævnets kendelse med den tilføjelse, at arealerne overdrages til Bov kommune og således, at områdets plejesker i samråd med Nationalmuseet.

Med hensyn til erstatningen har Overfredningsnævnet besluttet, at der ydes Bov kommune en erstatning på 565,77 kr., svarende til de pr. 1. april 1969 resterende afvandingsbidrag for de fredede parceller, samt at kommunen friholdes for de udgifter, der måtte være forbundet med arealernes overdragelse til kommunen.

Et kort, nr. Aab 114, udvisende det fredede areal på ca. 10 ha, er vedhæftet nærværende kendelse.

T h i b e s t e m m e s :

Den af fredningsnævnet for Åbenrå amtsrådsreds den 27. februar 1968 afsagte kendelse om fredning af et areal af Kragelund Mose stadfæstes med foranstående ændringer.

I erstatning udbetales følgende beløb:

1. Gårdejer M. Chr. Thaysen,
Kragelund pr. Fårhus,	1.407 kr.
2. Fhv. gårdejer Andreas Jepsen,
Væxjovej 4, Åbenrå,	960 "
3. Gårdejer Chr. Konstmann,
Kragelund pr. Fårhus,	1.525 "
4. Landbrugsministeriet v/Statens Jordlovsudvalg,
Sct. Annæ plads 19, København K.,	6.890 "
5. Bov kommune, Bov,	<u>565,77 kr.</u>

I alt ... 11.347,77 kr.

Erstatningerne 1.-4. forrentes med 6 % p. a. fra den 1. januar 1967 til betaling sker, medens det Bov kommune tilkommende erstatningsbeløb (resterende afvandingsbidrag pr. 1. april 1969) i henhold til oplysning fra Kongeriget Danmarks Hypotekbank forrentes med $4\frac{1}{2}$ % p. a. fra den 1. januar til den 1. april 1969.

De udgifter, der er forbundet med arealernes overdragelse til Bov kommune, forrentes ikke.

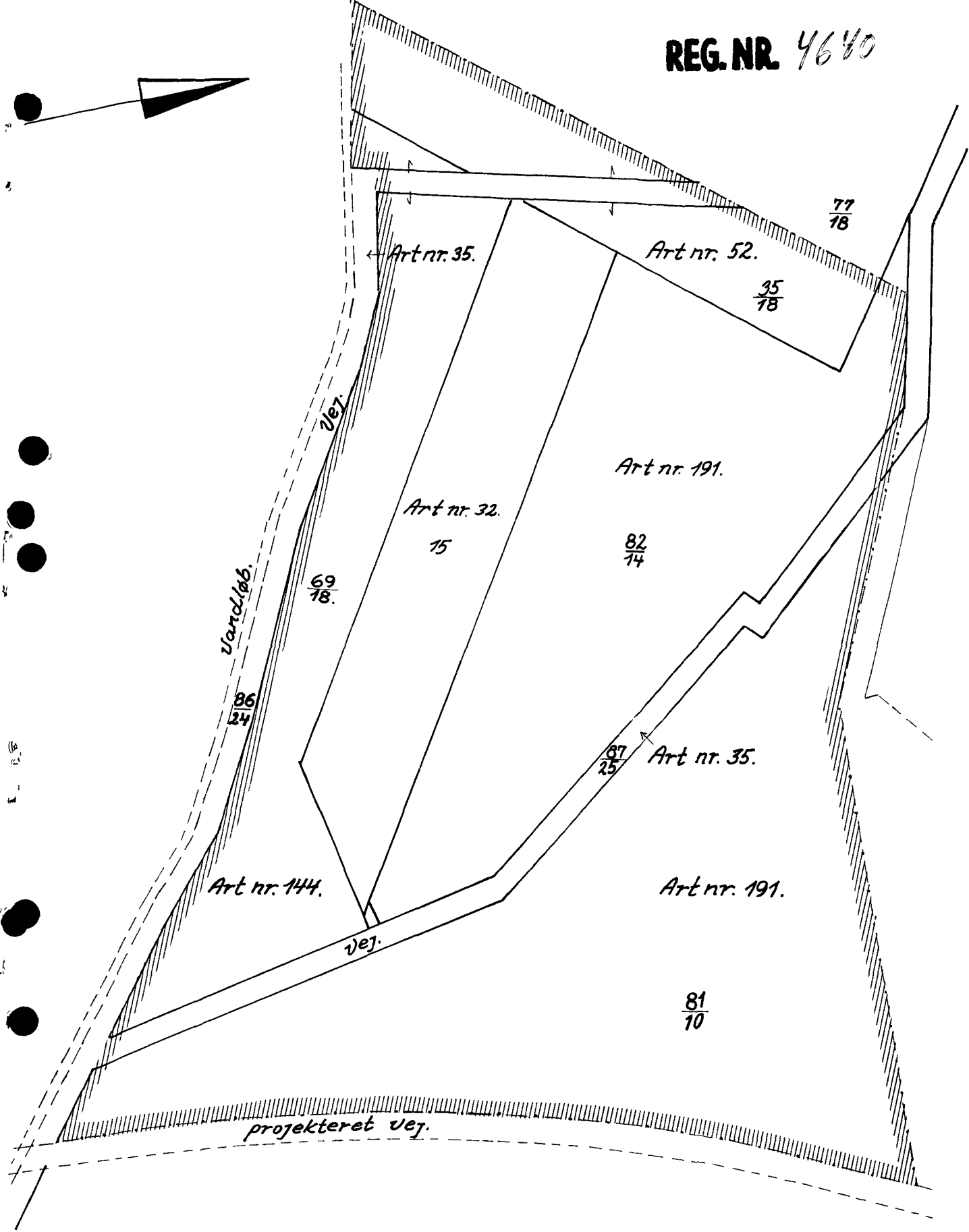
Samtlige beløb afholdes med $\frac{3}{4}$ af statskassen, medens den resterende $\frac{1}{4}$ afholdes af Åbenrå amtsfond og de i amtsråds-kredsen beliggende købstadkommuner efter folketal i henhold til den senest offentliggjorte folketælling.

Overfredningsnævnets kendelse vil være at tinglyse som adkomst for Bov kommune vedrørende følgende arealer:

parcel nr. 15, kortblad 9 del af art. 32 Kragelund - 1.1730 ha
parcel nr. 35/18 kortblad 9 del af art. 52 Kragelund- 0.8000 ha
parcel nr. 69/18 kortblad 9 del af art. 144 Kragelund- 1.2710 ha
parcel nr. 81/10 og 82/14 kortblad 9 del af art. 191
Kragelund 5.7420 ha.

Udskriftens rigtighed
bekræftes

J. Fisker.

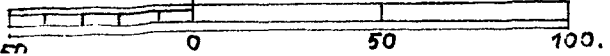

||||| FREDNINGSGRÆNSE.

TERRÆN AF KRAGELUND.

BOV. SOGN.

MÅLFORHOLD. 1:2000.

Naturfredningskonsulentens kontor København d. 7-1-69.
By: KRAGELUND.
Sogn: BOV.
Plan nr. Aab 114

FREDNINGSNÆVNET >

CITERET I OFN K AF
28/1 1969

U d s k r i f t

a f

forhandlingsprotokollen for naturfredningsnævnet for

Aabenraa amtsrådskreds.

År 1968 tirsdag den 27 februar blev af fredningsnævnet for
Aabenraa amtsrådskreds i

J.nr. 127/1963

Fredning af et areal af

Regn.nr. 111

Kragelund Mose i Bov sogn,

afsagt sålydende

k e n d e l s e

I forbindelse med en af afvandingskommissionen for Aabenraa amts-
rådskreds behandlet afvandings sag vedrørende afvanding af Kragelund Mose
og regulering af Rødebæk i Bov sogn blev rejst spørgsmål om fredning
af visse arealer i nævnte mose, nemlig dels et lyngbevokset areal midt
i det tidligere moseområde, hvori fandtes spor af tørvekulsmiler, dels
en mindre bevoksning af bævreasp. I et afvandings møde den 10. juni 1958
fremlagdes en skrivelse af 15. maj 1956 fra Naturfredningsrådet, hvori
bl. a. udtales, at mosen allerede i den grad er opdyrket, at der kun
knytter sig meget ringe naturhistoriske interesser til dens bevarelse
i dens nuværende tilstand, men rådet henstiller dog, at
den ovennævnte bevoksning af bævreasp lades urørt, og at en lille sø
samt vandhuller hidrørende fra tørvegravning ligeledes lades urørt.
I samme møde fremlagdes imidlertid tillige en skrivelse af 7. juni 1958
fra Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite for Aabenraa amt, hvor
bl.a. udtales, at der 3 steder på arealet findes ca. 100 år gamle tør-
vekulsmiler, som komiteen finder fredningsværdige. Endvidere henvises

OVERFREDNINGSNÆVNET>

30/9-1977

U D S K R I F T

af

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

År 1977, den 30. september, afsagde overfredningsnævnet følgende

t i l l æ g s k e n d e l s e

til overfredningsnævnets kendelse af 28. januar 1969 i sag nr. 1967/68 om fredning af et areal af Kragelund mose i Bov sogn.

I overfredningsnævnets kendelse blev bestemt (side 9 og 10), at følgende arealer overdrages til Bov kommune:

Parcel 15, kortblad 9, del af art.nr. 32, Kragelund.

Parcel 35/18, kortblad 19, del af art.nr. 52, Kragelund.

Parcel 69/18, kortblad 9, del af art.nr. 144, Kragelund.

Parcel 81/10 og 32/14, kortblad 9, del af art.nr. 191, Kragelund.

Overdragelsen fandt ikke sted, og Bov kommune har senere foreslået, at arealerne i stedet overtages af miljøministeriet. Ministeriet har erklæret sig indforstået hermed, hvis overtagelsen sker vederlagsfrit.

Overfredningsnævnets beslutning om arealernes overgang til offentligt eje ændres herefter således, at miljøministeriet uden vederlag overtager de nævnte arealer.

Nærværende tillægskendelse vil være at tinglyse som adkomst for miljøministeriet vedrørende de omhandlede arealer.

Udskriftense rigtighed bekræftes.

J. Fisker.

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 04640.00

Dispensationer i perioden: 18-04-1989

Den 18. april 1989 foretog formanden, dommer S.A. Koustrup,
følgende sag på dommerkontoret:

J.nr. 72/89

**Gråsten Statsskovdistrikt ansøger om
tilladelse til at nedlægge private fæl-
lesveje og om mageskifte af areal
i Kragelund Mose, Bov kommune.**

§ 34 - fredningssag -

Der fremlagdes skrivelse af 3. april 1989 med bilag fra
amtsrådet, j.nr. 8-70-52-1-503-1-87.

Amtsrådet har indstillet det ansøgte til godkendelse.

I amtsrådets skrivelse er bl.a. anført, at repræsentanter for Bov
kommune, Gråsten skovdistrikt og fredningsafdelingen ved et møde
den 8. februar 1989 drøftede Kragelund Moses fremtidige status i
relation til de naturvidenskabelige, landskabelige og rekreative
interesser, samt den situation at Bov kommunes flyveplads berører
den fredede mose.

I skrivelserne hedder det bl.a.:

"Man var enige om i forbindelse med en af skovdistriktet påtænkt
pleje af det fredede areal at søge de private fællesveje, der går
gennem mosen, nedlagt, idet der ikke ses at være behov for en
kørende trafik gennem mosen. Der er fastlagt alternative færd-
selsmuligheder herfor vest om mosen. Naturinteresserede folk vil
få adgang til det fredede areal ad diverse stenter.

Man var endvidere enige om at foretage et mageskifte, således at

ad. 1211/8-0001

akt: 4

et ca. 5680 m² stort areal tilhørende Gråsten skovdistrikt overføres til Bov kommune og et ca. 11400 m² stort areal tilhørende Bov kommune beliggende langs det fælles østskel overføres til Gråsten skovdistrikt.

Herved vil Bov kommune have fri mulighed for at udvide flyvepladsen, og det fredede areal vil blive ca. 5000 m² større."

Formanden og det amtsrådsvalgte medlem af nævnet er enige om at meddele dispensation til det ansøgte, idet dette ikke strider imod fredningens formål og tillige giver en udvidelse af det fredede areal på ca. 5000 m².

Det lokale medlem af nævnet har meddelt, at han ikke kan erklære sig enig i, at der meddeles dispensation.

Efter stemmeflertallet meddeler nævnet herved dispensation til nedlæggelse af de private fællesveje samt til mageskiftet.

I medfør af naturfredningslovens § 64a bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra dato.

S.A. Koustrup.

/ha

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for **Overfredningsnævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm**, af ansøgeren og forskellige myndigheder. Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Overfredningsnævnet, kan dispensationen udnyttes.